

Aan: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
t.a.v.

Driebergen, 29 september 2022

Betreft: **Internetconsultatie 'Wijziging Waterschapswet en Waterwet voor versterking toepassing profijtbeginsel bij watersysteemheffing, ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en oplossen van enkele knelpunten'**

Geachte heer, mevrouw,

Er is een lange discussie voorafgegaan aan het wetsvoorstel dat nu voorligt. Het wetsvoorstel voorziet in het oplossen van een aantal knelpunten, waarmee de waterschappen weer over een belastingstelsel beschikken waarmee ze uit de voeten kunnen en waarmee het belangrijke werk van waterschappen kan worden voortgezet. Als eigenaren van de bos- en natuurgebieden in Nederland voelen we ons daar sterk bij betrokken, deze wet raakt direct aan ons werk en aan onze bedrijfsvoering¹.

De VBNE wil u een aantal zorgpunten en aandachtspunten meegeven. Dat gaat om uitlegbaarheid van principes onder het wetsvoorstel, de tariefontwikkeling voor natuurterreinen, de nadere invulling van toepassing van het profijtbeginsel en de aandacht voor waterkwaliteit.

Uitlegbaarheid

Om deze wet goed en vlot te kunnen implementeren bij de waterschappen en om bestand te zijn tegen allerlei (juridische) procedures moet de wet redelijk en uitlegbaar zijn. We zetten hier vraagtekens bij.

We hebben zorg over de uitlegbaarheid van de gebiedskenmerken als basis voor de tariefontwikkeling. De grondslag WOZ is voor de categorie ongebouwd en natuur losgelaten, en daarvoor in de plaats geldt de oppervlakte landgebruik per inwoner.

We begrijpen uit de gehanteerde formules in het wetsvoorstel dat het natuurtarief progressief is ingestoken: hoe meer natuur (relatief) in een gebied hoe hoger het bedrag/ha. Bij ongebouwd is dat precies omgekeerd (hoe meer ongebouwd hoe lager het bedrag/ha). Dit verschil in grondslagen met de implicaties daarvan wordt niet goed uitgelegd, en in het geval van het verschil in de formules tussen natuur en ongebouwd (landbouw) helemaal niet uitgelegd. Dit maakt het wetsvoorstel op dit punt voor ons niet te volgen: wat wordt hiermee beoogd? We vragen u dan ook dit beter uit te leggen. Daarnaast vinden wij dit verschil in formules onwenselijk. Het was beter geweest als de stakeholders eerder in het proces van de ontwikkeling van het wetsvoorstel waren betrokken om juist dit soort onduidelijkheden te voorkomen. Ook een rekenvoorbeeld van een concreet waterschap was behulpzaam geweest om de materie beter te kunnen doorgronden.

Tariefontwikkeling voor natuurterreinen

Het tarief dat natuurterreineigenaren betalen voor de watersysteemheffing is voor ons een zorgpunt:

- In de prognoses verschilt het hoogste en laagste tarief met een factor 10 tot 11. Dit is meer dan elke andere categorie. Samen met de invulling van de bandbreedtes die de waterschapsbesturen zelf kunnen bepalen, de toegestane gemotiveerde afwijking (tot wel 50%) daarvan en de gebiedskenmerken die bepalend zijn maken de tariefontwikkeling onzeker;
- Ook is er al een trend ingezet gezien de periode 2009-2021 waarin het tarief voor natuurterreinen met 128% is gestegen, meer dan elke andere categorie. Verdere stijgingen van de natuurtarieven kunnen niet zonder meer worden opgevangen.

In gebieden met veel natuurterreinen en weinig inwoners (denk aan regio's als Veluwe en Drenthe) kunnen daarmee onacceptabele situaties ontstaan waarbij het natuurtarief behoorlijk kan toenemen. Het is daarom essentieel dat jaarlijks de ontwikkeling van de heffingen wordt gemonitord. Het verdient aanbeveling om de evaluatie van de werking van het nieuwe systeem na 5 jaar te evalueren.

Profijtbeginsel

We vragen uw aandacht voor de uitwerking van het profijtbeginsel in de praktijk.

In de memorie van toelichting (p.4-5) worden vraagtekens geplaatst bij de waarde als maatstaf bij het profijtbeginsel; wijziging van de waarde van een categorie zou niet willen zeggen dat er ook sprake is van wijziging van het profijt. Wat op p. 9 staat lijkt hiermee in tegenspraak, waar wordt gesteld dat de waarde van gebouwd vastgoed een zekere relatie heeft met het profijt: naar mate de economische waarde groter is, is ook het belang van instandhouding ervan groter. De memorie van antwoord maakt niet duidelijk of en in hoeverre dit laatste anders zou zijn bij ongebouwd vastgoed.

De implementatie van het profijtbeginsel zit in het voorstel met name in de gebiedskenmerken, en dan met name de inwoneraantallen, als basis voor de tarieven voor ongebouwd en natuur. Als in een werkgebied een hoge dichtheid (gerelateerd aan het inwoneraantal) aan natuurterreinen voorkomt, is de gedachte dat deze terreinen veel profijt hebben van het werk van het waterschap en daarvoor dus relatief meer voor moeten betalen. Ons inziens komt het profijtbeginsel juist verder weg te staan als je als basis het inwoneraantal gebruikt. Immers analoog aan de boven weergegeven passages uit de memorie van toelichting geldt eens te meer dat het enkele feit dat het aantal inwoners toe- of afneemt, niet wil zeggen dat er meer of minder profijt bij de waterschapsvoorzieningen is voor natuur of ongebouwd.

De keuze om waarde als maatstaf los te laten lijkt dan ook niet zozeer te zijn ingegeven door ongeschiktheid van waarde als maatstaf, als wel door de drie problemen, genoemd bij de bullets op pagina 5. In ieder geval schiet de motivering en toelichting van deze cruciale keuze tekort.

Het verder concretiseren van profijt levert ook moeilijke discussies op, zeker als het gaat om wederzijds profijt. In waterschappen worden dit soort discussies al gevoerd, maar die laten zien dat het moeilijk is te concretiseren, zeker als je profijt economisch wilt uitdrukken. De VBNE pleit ervoor om in pilots hieraan te gaan rekenen, zeker binnen waterschappen met een relevante oppervlakte

aan bos- en natuurgebieden w.o. landgoederen. Daarmee krijgt de discussie richting wat betreft hoe de 'blauwe diensten' die natuurterreinen leveren (water vasthouden, water zuiveren, etc.) zich verhouden tot de kosten die waterschappen moeten maken voor de natuurterreinen. We willen u hierbij wijzen op al het voorwerk dat al is gedaan voor de zogenaamde blauwe diensten / ecosysteemdiensten. Met betrekking tot het kwantificeren daarvan zijn diverse (wetenschappelijke) publicaties beschikbaar.

Waterkwaliteit

Waterkwaliteit is één van de 'basics' van de waterschappen en heeft als kwaliteitscomponent geen plek in de aanslag watersysteemheffing gekregen, dat verbaast ons.

Meststoffen en bestrijdingsmiddelen in het water zijn een belangrijke oorzaak van een steeds zorgelijkere waterkwaliteit zowel in het opzicht van gezondheid als biodiversiteit. De KRW doelen worden op veel plekken niet gehaald en de waterkwaliteit gaat op veel plekken achteruit. Zie ook de campagne van Natuurmonumenten hierover.

Waterkwaliteit zou daarom een duidelijke plek moeten hebben in de motivatie van de omvang van de watersysteemheffing. Een uitwerking daarvan kan zijn dat een landgebruiksvorm die geen schadelijke stoffen in het watersysteem brengt een verminderde watersysteemheffing zou moeten betalen, terwijl een vervuilende landgebruiksvorm meer watersysteemheffing moet afdragen. Denk bij de uitwerking hieraan ook aan het instellen van een apart tarief voor 'landschapsgronden' of terreinen in overgangsgebieden met N2000 terreinen. Als daar een agrariër natuurinclusief verder gaat, dan zou daar een aangepast (lager) tarief voor kunnen gelden. Dit zou een uitmiddeling binnen de categorie ongebouwd moeten zijn.

Samenvattend

De wijzigingen van de Waterschapswet beogen een robuust en toekomstproof belastingsysteem te bewerkstelligen. Als VBNE waarderen we dat, waarbij we ons wel verbazen over de uitwerking die dit per gebied kan hebben. Juist in gebieden met veel natuur ontstaan ons inziens onacceptabele situaties. Het kan niet aan enkel de bestuurlijke samenstelling van een waterschap worden overgelaten wat de concretisering daarvan is.

De natuureigenaren staan voor grote opgaven om de natuur te behouden. Het waterschap kan daarin een partner zijn.

We staan dan ook open voor een nadere toelichting van onze punten.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Mark Brunsveld, adviseur beheerpraktijk van de VBNE: m.brunsveld@vbne.nl / 06-31978590

We lezen graag uw reactie en wachten verdere processtappen af.

Met vriendelijke groet,

Vera Dalm
Directeur VBNE

ⁱ De Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren (VBNE) is op 25 september 2013 opgericht. De leden zijn Staatsbosbeheer, Vereniging Natuurmonumenten, de Federatie Particulier Grondbezit, LandschappenNL, het Rijksvastgoedbedrijf en Natuurnetwerk Gemeenten. De VBNE is een privaatrechtelijke vereniging van, voor en door bos- en natuureigenaren. De VBNE vertegenwoordigt daarmee 70% van het bosareaal en 90% van het natuurareaal in Nederland.

www.vbne.nl

